

Utbildningsinspektion i Kristinelundskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Östhammar kommun och besökt Kristinelundskolan den 1-2 april 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Kristinelundskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Kristinelundskolan intervjuades rektorn, lärare, elever och föräldrar. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Kristinelundskolan	Antal elever
Förskoleklass	20
Grundskola	149

Källa: Skolans egna uppgifter

I Kristinelundskolan, som ligger i centrala Östhammar, finns det en förskoleklass och grundskola årskurs 1–6. Det finns en klass per årskurs frånsett årskurs 5 som har två klasser. Verksamheten leds av en rektor och den pedagogiska personalen är indelad i fyra arbetslag. Ett arbetslag finns för fritidshemmet, förskoleklass och

årskurs 1, ett för årskurs 2–3 och ett för årskurs 4–6. Elevvårdspersonal besöker skolan vid behov.

Skolan ligger i ett lugnt och fint naturområde med tillgång till såväl skog som öppna ytor. Lokalerna, som är byggda 1983, inrymmer såväl lektionssalar som idrotts-hall. Det saknas lokaler för hem- och konsumentkunskap varför eleverna åker till Frösåkerskolan för att få sådan undervisning.

Den fritidshemsverksamhet som bedrivs i skolan har inte ingått i denna granskning. Kommunens ansvarstagande för denna verksamhetsform behandlas i en separat rapport.

Helhetsbedömning

Verksamheten i Kristinelundskolan bedöms av inspektörerna som helhet ha en god kvalitet. Verksamheten leds av en nyutbildad rektor som har adekvat utbildning och mångårig vana som rektor. Lärargruppen utmärks av att merparten har arbetat många år som lärare och att samtliga har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Kristinelundskolan är en lugn skola med ett relativt litet antal elever. Det råder oftast arbetsro på lektionerna, men på rasterna finns det vissa problem med trakasserier och annan kränkande behandling. Det bedrivs ett aktivt arbete för att komma till rätta med detta, men trots det finns det kvarstående problem. Eftersom det råder nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling måste skolan se till att tillräckliga åtgärder vidtas så att alla kränkningar upphör. Skolans likabehandlingsplan måste dessutom utformas på ett sätt som motsvarar författningarnas krav.

Skolan redovisar bra resultat i de nationella ämnesproven i årskurs 5 för år 2007 och resultaten ligger över genomsnittet i Östhammars kommun. Det noteras även att dessa kunskapsresultat har utvecklats positivt under senare år. I övriga ämnen är det svårt att få en skolövergripande bild av resultaten eftersom det i Kristinelundskolan inte finns skolövergripande uppföljningar och utvärderingar i andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Uppföljning och utvärdering av samtliga ämnen måste dock finnas då det på skolövergripande nivå ska fattas beslut om vilka åtgärder som ska vidtas för att ytterligare öka skolans måluppfyllelse i förhållande till de nationella styrdokumentet.

En svaghet i skolan tycks vara att personalen är indelad i arbetslag som sinsemellan, men ibland även inom respektive lag, inte samverkar i nämnvärd grad. Det bidrar till att skolan, trots att den är liten, inte har en tydlig pedagogisk så kallad röd tråd som genomsyrar hela verksamheten. Det finns inte heller en tydlig samsyn och gemensamt arbete för att säkerställa att läroplanens mål att sträva mot ligger till grund för hur utbildningen utformas och bedrivs. Den undervisning som bedrivs tar i hög grad sin utgångspunkt i läromedlen och kursplanernas mål att uppnå. Inspektörerna bedömer vidare att undervisningen bör utvecklas så att den på ett tydligare sätt utformas utifrån nationella mål att sträva mot och elevernas skilda förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande och eleverna bör ges tydligare möjligheter att utöva inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

I de nationella styrdokumenten finns det angivet en garanterad undervisningstid som alla elever har rätt till under sin utbildningstid. I Kristinelundskolan har denna nationella timplan bearbetats och fastställts i en timplan för skolan. Trots detta har framkommit i inspektionen att eleverna inte får undervisning i ämnet teknik i den omfattning de har rätt till samt att det finns brister i fråga om elevens val. Detta måste åtgärdas.

I Kristinelundskolan finns det rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd och särskilt stöd ges i alla ämnen. Uppföljning görs av de stödsatser som vidtas. Särskilt stöd kan ges av speciallärare på skolan och/eller av elevens ordinarie lärare.

I förskoleklassen bedrivs verksamheten i nära samverkan med grundskolans årskurs 1. I förskoleklassen ingår det dagligen arbetsliknande arbetspass med ämnen som svenska, matematik m.m. Med hänsyn till vad som anges i nationella styrdokument vill inspektörerna framhålla vikten av att verksamheten i en förskoleklass är utformad så att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får det genomslag som avses i styrdokumentet. Det är viktigt att året i förskoleklassen på så sätt skiljer sig från åren i grundskolan.

För att förbättra och vidareutveckla skolans verksamhet bedömer inspektörerna att rektorn behöver utöva ett tydligt pedagogiskt ledarskap så att det säkerställs att läroplanens mål att sträva mot genomsyrar hela verksamheten. Skolans resultat måste följas upp och analyseras och det systematiska kvalitetsarbetet förbättras. Den årliga kvalitetsredovisning, som är tänkt att vara ett centralt kvalitets- och styrdokument, måste utarbetas och utformas på det sätt som avses i författningarna.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan har inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling (7-8 §§ lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolan ger inte eleverna tillräckliga möjligheter att nå de nationella målen i teknik i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a, 4 §§ förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolan bör förbättra uppföljningen och utvärderingen av elevernas resultat så att undervisningsmål och metoder prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav.
- Arbetet med individuella utvecklingsplanerna bör förbättras.
- Skolan bör förbättra arbetet med att redovisa elevernas kunskaper i alla ämnen i förhållande till målen i de nationella kursplanerna.
- Skolan bör säkerställa att all undervisning tar sin utgångspunkt i såväl läroplanens som kursplanernas mål att sträva mot.
- Elevernas möjligheter att utöva inflytande och ansvarstagande för det egna lärandet bör förbättras.
- Undervisningen bör i högre grad anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Skolan bör förbättra arbetet med utarbetande och uppföljning av ordningsreglerna så att det säkerställs att företrädare för elever och deras vårdnadshavare medverkar på det sätt som avses i författningarna.
- Förskoleklassens verksamhet bör vara utformad så att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får det genomslag som avses i styrdokumentet och att året i förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan.
- Rektors ansvarstagande för den pedagogiska utvecklingen på skolan bör bli tydligare.
- Skolans kvalitetsarbete förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplanen och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell. Resultat i nationella ämnesprov för årskurs 5, andel (procent) elever som enligt Kristinelundskolans bedömning uppnått målen i dessa prov. Dessutom anges andel elever som uppnått målen totalt i kommunen.

	Kristinelundskolan			Östhammars kommun		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Svenska	76,0	95,0	92,0	88,9	93,6	88,3
Engelska	71,0	95,0	96,0	84,5	89,2	86,4
Matematik	76,0	85,0	88,0	87,2	89,0	85,0

Källa: uppgifter från Kristinelundskolan och kommunen vid inspektionen år 2008

Kommentar:

I författningarna anges att skolan har ansvar för att eleverna inhämtar nödvändiga kunskaper i enlighet med målen i läroplanen och de nationella kursplanerna. Inspektionen visar att det inte är möjligt att kommentera och bedöma skolans kunskapsresultat då en redovisning av samtliga ämnen inte finns på skolnivå. Skolan har inte någon samlad över andelen elever i årskurs 5 som når målen i samtliga kursplan-ämnena.

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 kan bl.a. användas för att lärare ska ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna når kursplanernas mål i svenska, engelska och matematik i nämnda årskurs. Lärarna i Kristinelundskolan anger att elevantalet i årskurs 5 är litet, varför enskilda elevers resultat i hög grad kan påverka det samlade resultatet. Inspektörerna konstaterar dock att under de två senaste åren har eleverna i Kristinelundskolan nått bra resultat, särskilt i svenska och engelska. Resultaten ligger betydligt över genomsnittet i kommunen. Se även avsnitt 1.3 och bedömning i avsnitt 3.3.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtidsytande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att detta område som helhet har en god kvalitet. Det är en samlad bedömning som grundas på att lärarna regelbundet följer upp elevernas kunskapsresultat i alla ämnen. Genomgångar görs av rektor och lärare av respektive elevens resultat dels för att följa varje elevs kunskapsutveckling, dels uppmärksamma eventuella behov av stöd. Som en del i lärarnas bedömning används även de underlag som har utarbetats i Östhammars kommun av lärare i kommunövergripande ämnesgrupper. De gemensamma underlagen används för planering och uppföljning i alla ämnen och årskurser. I ett databaserat system (PODB) noterar lärarna i vilken mån eleverna har nått angivna mål. Följande omdömen används: har ej nått målen, är på väg, har nått målen, arbetar mot nästa målnivå. Som underlag för bedömningarna används bl.a. diagnostiska prov av elevernas matematiska kunskaper, språkutveckling och läsförmåga. Lärarna anger att de, i de ämnen där gemensamma tester och prov inte genomförs, bedömer elevernas arbete under lektioner och utifrån arbeten som lämnas in. Lärarna anser att de därigenom har en bra bild av elevernas måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer att det i vissa ämnen finns en bristande överensstämmelse mellan lokalt formulerade mål i dokumentet Bryggan och de nationella kursplanernas mål. Detta behandlas vidare i avsnitt 1.3 och 1.4. Därutöver bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls i nedan angivna delar.

Uppföljning av resultaten

Enligt läroplanen ska läraren allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling utifrån läroplanens och kursplanernas mål. Undervisningsmålen ska ständigt prövas, resultaten följas upp och utvärderas och nya metoder prövas och utvecklas. I Kristinelundskolan finns det inte ett skolövergripande arbete som syftar till att säker-

ställa samsyn och en pedagogisk ”röd tråd” för hela verksamheten. Det finns inte heller en tydlig samverkan mellan lärarna, oavsett arbetslag, för att pröva och utveckla nya metoder som kan bidra till en högre måluppfyllelse. I inspektionen har det framkommit flera goda exempel på att enskilda lärare arbetar med att försöka utveckla metoder men dessa goda exempel tas inte tillvara på skolövergripande nivå. De kunskapsresultat som elevernas når i de nationella ämnesproven diskuteras enbart i arbetslaget för årskurs 4–6, vilket innebär att det inte kan föras diskussioner även bland lärarna i årskurs 1–3 om resultaten tyder på att det finns behov av att förändra undervisningen.

Inspektörerna bedömer att lärarna bör förbättra uppföljningen och utvärderingen av elevernas resultat i syfte att prövas och utvecklas undervisningens mål och metoder i förhållande till styrdokumentens mål och krav.

Individuell utvecklingsplan

Enligt grundskoleförordningen ska läraren i samband med utvecklingssamtal upprätta en framåtsyftande individuell utvecklingsplan. Av planen ska det framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå nationella mål och i övrigt utvecklas så långt som möjligt i förhållande till vad som anges i läroplan och kursplaner. Den individuella utvecklingsplanen bör innehålla såväl kortsiktiga som långsiktiga mål. I Kristinelundskolan genomförs utvecklingssamtal varje termin och alla ämnen behandlas. Eleverna uppger i inspektionen att de tycker att samtalen är bra och att lärarna är lyhörda för deras synpunkter. De uppfattar att samtalen handlar om hur det går för dem i skolan och vad som kan förbättras men eventuella önskemål från eleverna om att få lite svårare uppgifter och större utmaningar ges litet utrymme. Eleverna uppfattar att utvecklingsplanen en tid efter utvecklingssamtalet ”glöms bort”, en bild som lärarna inte tycker stämmer så bra. Inspektörerna har tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner och konstaterar att de är inriktade på kortsiktiga mål och att mer långsiktiga mål inte nämns. Vidare är angivna mål inte alltid på ett tydligt sätt relaterade till nationella mål.

Inspektörerna bedömer att de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras så att de uppfyller författningarnas krav. Inspektörerna konstaterar att det kan vara av värde att skolan klargör att det vid utvecklingssamtal även kan ingå att tala om en elev önskar få mer utmaningar.

1.3 Bedömning av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning utgår från de nationella målen i kursplanerna.

Bedömning av området Bedömning av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering:

Inspektörernas bedömning är att detta område som helhet har en god kvalitet. Det är en samlade bedömning som främst grundas på den allsidiga bedömning som lärarna gör av elevernas kunskaper. Inspektörerna bedömer däremot att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls i nedan angivna del.

Utgångspunkt vid bedömning

Läroplanen (Lpo 94) anger att läraren utifrån styrdokumentens krav allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. De i Östhammars kommun lokalt konkretiserade målen utgör utgångspunkt vid lärarnas bedömningar i olika ämnen och årskurser. Vid inspektörernas genomgång av dessa mål framkommer en stor skillnad mellan hur mål i naturorienterande ämnen (biologi, kemi, fysik) och i samhällsorienterande ämnen (geografi, samhällskunskap, religion, historia) har konkretiserats. I de naturorienterande ämnena är de lokalt konkretiserade målen i högre grad i överensstämmelse med de nationella uppnåendemålen. I de samhällsorienterande ämnena anges endast övergripande mål i ett samhällsorienterande perspektiv. Lärarna uppger att de har vissa svårigheter att utforma undervisningen och bedöma resultaten utifrån dessa divergerande mål.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra arbetet med att tydligt redovisa elevernas kunskaper i alla ämnen i förhållande till målen i de nationella kursplanerna. Inspektörerna finner även anledning att kommentera uppsatta mål för förskoleklassen. Verksamheten i en förskoleklass ska enligt skollagen stimulera varje barns utveckling och lärande. Den skall ligga till grund för fortsatt skolgång. Verksamheten ska inte jämföras med skolgång och uppnåendemål i olika skolämnen för barnen i förskoleklass, såsom anges, är inte förenligt med intentionerna i styrdokumentet.

1.4 Genomförande av utbildningen**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,

- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att detta område som helhet har en mindre god kvalitet. Det är en samlad bedömning som grundas på att skolan som helhet inte genomförs av de mål att sträva mot som anges i läroplanen samt att elevernas möjligheter till inflytande och ansvarstagande över utbildningens utformning, fränsett vissa goda exempel, är ett område som behöver utvecklas. Inspektionen visar dock att eleverna ges goda möjligheter att arbeta i demokratiska former och via klassråd och elevråd utöva inflytande över skolmiljön. Inspektörerna bedömer att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls i nedan angivna delar.

Utbildningens inriktning

I läroplanen finns mål att sträva mot som anger inriktningen på skolans arbete och en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Mål att sträva mot finns även i kursplanerna. Exempel på läroplanens mål att sträva mot är att skolan ska sträva mot att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära. Vidare att eleverna ska lära sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Lärare i Kristinelundskolan anger i intervjuer att de uppfattar att läroplanens mål att uppnå först ska nås innan målen att sträva mot utgör inriktningen för undervisningen. Lärarna har inte haft fördjupade pedagogiska diskussioner om hur målen att sträva mot ska genomföra verksamheten. Inspektörerna konstaterar att det finns exempel på hur lärare arbetar utifrån det synsätt som finns i målen att sträva mot, men det framkommer också vid flera lektionsbesök att läroplanens mål att sträva mot inte tycks ligga till grund för planering och genomförande av undervisningen. Undervisningen tycks i många fall istället utgå från och styras av läromedlen och tradition. Elever och föräldrar uppfattar att kunskapsmålen till stor del handlar om att "hinna" göra vissa böcker och sidor i läromedlen.

Inspektörerna bedömer att rektorn bör säkerställa att all undervisningen tar sin utgångspunkt i såväl läroplanens som kursplanernas mål att sträva mot.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

I läroplanen anges att eleverna ska ges reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. En förutsättning för detta är att eleverna vet vad de

ska lära sig. I läroplanerna anges att skolan ska klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har. I Kristinelundskolan är elevinflytandet begränsat som helhet, även om inspektörerna noterar att det finns skillnader mellan lärarna. Det finns lärare som diskuterar val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att komma med synpunkter och förslag, medan andra lärare främst utgår från den egna planeringen och den arbetsgång som anges i läromedlen. Som helhet bedöms skolans verksamhet inte präglas av en tydlig progression i elevernas inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet utifrån stigande ålder och mognad. Det förs inte heller diskussioner bland lärarna om vad denna form av elevinflytande innebär och hur det kan utvecklas under elevernas skolgång.

Inspektörerna bedömer att det bör ske en förbättring av elevernas möjligheter att utöva inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Verksamheten i förskoleklassen

Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål enligt Lpo94. Enligt skollagen ska förskoleklassen stimulera varje barns utveckling och lärande samt ligga till grund för fortsatt skolgång. Det är viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i förskoleklassen och att året där skiljer sig från åren i grundskolan. En förutsättning för detta är att verksamheten är varierad med avseende på innehåll och utformning.

I Kristinelundskolan är verksamheten utformad utifrån en tydlig struktur med olika ”ämnen” varje dag kombinerat med så kallad fri lek. Tiden för den fria leken anges av lärarna utgöra ungefär en fjärdedel av dagen, kanske mer. De ämnen som ingår är svenska, matematik, idrott, bild, naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen och musik. Viss samverkan finns med grundskolans årskurs 1 i dessa ämnen. Lärarna framhåller att samtliga ämnena för förskoleklassens del inkluderar inslag av lek och variation. Som nämnt i avsnitt 1.3 finns det i kommunens lokalt konkretiserade mål även mål att uppnå i förskoleklassen. I Kristinelundskolan följs dessa mål upp på individnivå.

Inspektörerna bedömer att rektorn bör säkerställa att förskoleklassens verksamhet är utformad så att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får det genomslag som avses i styrdokumentet och att året i förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan. Inspektörerna vill även uppmärksamma skolan på att målbeskrivningarna bör anpassas så att verksamheten i förskoleklassen inte blir ämnesinriktad och innebär att barnens kunskaper mäts. Det bör vara läroplanens mål att sträva mot, och därmed verksamhetens inriktning, som utvärderas. Verksamheten för sexåringar behandlas vidare i kommunrapporten.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,

- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att detta område som helhet har en mindre god kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning som baseras på att individanpassningen bör förbättras. Beträffande arbetet med särskilt framkommer det i inspektionen att det i Kristinelundskolan finns rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram upprättas. Eleverna kan få särskilt stöd i alla ämnen och insatserna följs upp. Rektorn arbetade vid tidpunkten för inspektion med att systematiskt kartlägga samtliga elevers eventuella behov av särskilt stöd. Förutom det särskilda stöd som respektive lärare kan ge inom klassens ram arbetar två speciallärare med insatser såväl i klasser som enskilt. Enligt några lärare förekommer det dock att elever inte får det särskilda stöd de behöver, det gäller främst ämnet svenska. Lärarna anger även att det förekommer att väntetiden kan vara mycket lång då det behöver göras fördjupade utredningar av kommunens centrala elevhälsa. Rektorn bekräftar att dessa väntetider kan vara långa. Detta behandlas i den övergripande kommunrapporten. Inspektörerna bedömer att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls i nedan angivna del.

Individanpassad undervisning

Enligt läroplanen ska läraren utgå från varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Skolan anges ha ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Utbildningen kan därför aldrig utformas lika för alla. I Kristinelundskolan finns det en betydande variation i vilken grad undervisningen individanpassas. Det finns exempel på att lärare utformar och anpassar undervisningen på ett bra sätt utifrån elevernas olika förutsättningar, eleverna får material av olika svårighetsgrad, kan sitta avskilt i en lugnare miljö osv. Men en mer dominerande bild är att undervisningen utformas så att eleverna arbetar i samma böcker och med likartade uppgifter. Vid såväl lektionsbesök som intervjuer får inspektörerna uppfattningen att elever arbetar med vissa sidor i läromedlen för att alla i klassen ska göra dem. Detta trots att vissa elever egentligen skulle kunna gå vidare till lite svårare uppgifter medan andra skulle behöva arbeta med uppgifterna under en längre tid. På skolövergripande nivå har de goda exemplen som finns på individanpassning inte tagits till vara eller lyfts fram som en utgångspunkt för diskussioner bland lärare.

Inspektörerna bedömer att anpassningen av undervisningen bör förbättras och ta sin utgångspunkt i varje enskild elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att kvaliteten inom detta område som helhet har en mindre god kvalitet. Trots att det bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete, och studiemiljön som helhet är lugn och inriktad mot lärande, förekommer det kränkande behandling i skolan vilket inte är acceptabelt. Det finns även brister i fråga om skolans likabehandlingsplan och ordningsregler.

Inspektörerna bedömer att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls i nedan angivna delar.

Trygg miljö

I läroplanen beskrivs att eleven i skolan ska möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Kränkande behandling förekommer i Kristinelundsskolan enligt uppgifter från såväl lärare, elever som personal. Det pågår ett arbete för att komma tillrätta med detta genom bl.a. kamratstödjare, rastvakter och en trivselgrupp.

Inspektörerna bedömer att skolan inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Detta måste åtgärdas.

Ordningsregler

Enligt grundskoleförordningen ska det sedan den 1 juli 2006 finnas ordningsregler på varje skola. Rektor ansvarar för att sådana regler finns. Ordningsreglerna ska utarbetas och följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för elever och deras vårdnadshavare. I Kristinelundskolan finns det trivselregler, benämnda "Rättigheter och skyldigheter", som är kända bland elever och föräldrar. De anges av lärare vara utarbetade i samråd med elever. Enligt rektor reviderades reglerna genom att de togs upp i enhetsråd, föräldramöten, klasser och elever under hösten 2007. Vid inspektörernas intervjuer uppger dock elever, liksom deras vårdnadshavare, att de inte har medverkat i utarbetandet eller uppföljningen av nämnda regler.

Utöver trivselreglerna finns det regler som varierar mellan klasserna. I en klass får elev markera streck på ett papper då läraren anser att eleven inte har uppträtt och agerat på ett godtagbart sätt. Efter ett visst antal streck får eleven kvarsittning. I en annan klass används en så kallade "hembok" där eleven får skriva ned om han/hon har betett sig olämpligt. Boken ska tas hem och signeras av föräldrarna. Vid inspektionsbesöket noterade inspektörerna även att utvisning från klassrummet förekommer när en elev anses ha uppträtt störande.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra arbetet med utarbetande och uppföljning av ordningsreglerna så att det säkerställs att företrädare för elever och deras vårdnadshavare medverkar på det sätt som avses i grundskoleförordningen. Inspektörerna vill även betona vikten av att rektorn ser till att ordningsregler inte utformas och/eller tillämpas på ett sätt som kan upplevas som kränkande eller diskriminerande. I skollagen anges att verksamheten i skolan ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde.

Likabehandling

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling, liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Detta arbete ska ske under medverkan av barnen eller eleverna. En redovisning av verksamhetens behov bör ligga till grund för vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året.

I Kristinelundskolan finns det en likabehandlingsplan som är daterad december 2007 och anges gälla hela Östhammars skolområde. Den utgår inte från en kartläggning av Kristinelundskolans behov och har inte utarbetats under medverkan av

eleverna där. I planen behandlas hur skolan ska agera om elever kränker varandra, däremot inte om en vuxen skulle kränka en elev.

Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplan inte uppfyller de krav som enligt författningarna ställs på en sådan plan.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas bedömning är att detta område har en mindre god kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning där det bl.a. har beaktats att förskoleklassverksamheten omfattar de 15 timmar i veckan som krävs, elever tas emot i enlighet med bestämmelserna och det finns tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler. Det finns dock brister i fråga om garanterade undervisningstimmar och valmöjligheter vilket leder till nämnda bedömning. Inspektörerna bedömer att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls i nedan angivna delar.

Garanterad undervisningstid

Utifrån den nationella timplanen har det fastställts en timplan för Kristinelundskolan som ska säkerställa att elevernas under sin samlade studietid får de garanterade

undervisningstimmar de har rätt till i varje ämne. I inspektionen framkommer dock att ämnet teknik, enligt såväl lärare som elever, ges endast i en mycket begränsad omfattning som en del i de naturorienterande ämnena. Vidare erbjuds inte elevens val (se nedan).

Inspektörerna bedömer att skolan måste säkerställa att eleverna får den garanterade undervisningstid de har rätt till i samtliga ämnen.

Svenska som andraspråk ska anordnas utifrån de förutsättningar som anges i grundskoleförordningen. Rektor ska fatta beslut om sådan undervisning. I Kristinelundskolan anger rektor och lärare att det inte finns någon elev som bedöms uppfylla kraven för att denna undervisning. Enligt rektor är rutinerna oklara såväl i skolan som i kommunen för hur en sådan undervisning ska anordnas. Det behandlas vidare i den övergripande kommunrapporten.

Valmöjligheter

Elevens val ska enligt grundskoleförordningen erbjudas eleverna. Det ska utgöra ett allsidigt urval av ämnen, syftet är att eleverna därigenom ska ges möjlighet att fördjupa och bredda sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Beslut om ett urval av ämnen ska, enligt delegationsordningen i Östhammar kommun, fattas av rektor. I Kristinelundskolan anordnas inte elevens val.

Inspektörerna bedömer att skolan måste erbjuda elevens val i enlighet med grundskoleförordningen.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att detta område har en god kvalitet. Undervisande personal har pedagogisk högskoleutbildning och det finns två utbildade speciallärare. Rektorn har pedagogisk utbildning och har gått den statliga rektorsutbildningen. Kompetensutveckling ges.

Lärarna anger att de anser att medlen för individuellt valda kompetensutvecklingsinsatser är alltför begränsade.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

Inspektörernas bedömning är att detta område som helhet har en mindre god kvalitet. Inspektörerna vill framhålla att den rektor som tjänstgör vid tidpunkten för inspektionen endast har varit anställd i en och en halv månad. Den nya rektorn har under sin korta tid på skolan fått en god förtroenhet med verksamheten och påbörjat en planering av hur verksamheten ska utvecklas och förbättras. Inspektörerna konstaterar dock att det under den korta tidsrymden har varit svårt att hinna åtgärda nedan angivna förhållanden. Inspektörerna bedömer att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls i nedanstående delar.

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare, och chef för lärarna och övrig personal i skolan, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Kristinelundskolan är en relativt liten skola, trots det framkommer det i intervjuer med lärare och elever att det inte finns en tydlig pedagogisk "röd tråd" som genomsyrar verksamheten från förskoleklass till årskurs 6. Skolans arbetslag samverkar i varierande omfattning såväl inom respektive lag som mellan arbetslagen. Inspektionen visar vidare att läroplanens mål att sträva mot inte har förankrats på skolan vilket leder till att inriktningen på undervisningen skiljer sig åt mellan klasserna. Synen på hur elever ska utveckla sin förmåga att ta ansvar och utöva inflytande över det egna lärandet skiljer sig också åt inom skolan.

Inspektörerna bedömer därför att rektors ansvarstagande för det pedagogiska ledarskapet behöver vara tydligt för att dessa delar ska kunna förbättras.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen har rektor ansvar för skolans resultat och för att de följs upp och utvärderas i förhållande till nationella mål. I Kristinelundskolan saknas det skolövergripande uppföljningar och utvärderingar (analyser) av elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i årskurs 5. Inte heller de yngre elevernas samlade resultat kan redovisas.

Inspektörerna bedömer att rektorn måste ta ett tydligt ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas. Systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling måste göras i samtliga ämnen i förhållande till de nationella målen i årskurs 5. Att en skola gör uppföljningar och utvärderingar av detta är angeläget för att det ska finnas en samlad bild och underlag då beslut ska fattas om vilka åtgärder som ska vidtas för att öka måluppfyllelsen.

3.4 Kvalitetsarbete**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

Inspektörernas samlade bedömning är att detta område har en mindre god kvalitet. På skolnivå bedrivs kvalitetsarbetet främst i samband med framtagandet av skolans kvalitetsredovisning men under året i övrigt har kvalitetsarbetet en relativt undanskymd roll. Inspektörerna bedömer att styrdokumentens mål och krav inte är uppfyllda i nedan angivna delar.

Systematiskt kvalitetsarbete

Varje skola ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga i arbetet med att nå de nationella målen, utveckla arbetsprocesser, bedöma resultat och vidta åtgärder för ökad måluppfyllelse. Ett sådant arbete måste ske i aktivt samspel mellan skolans personal och elever samt i nära kontakt med elevernas vårdnadshavare. I Kristinelundskolan arbetar personalen vid läsårets slut med att ta fram uppgifter och diskutera underlag som sedan sammanställs i skolans kvalitetsredovisning. Däremellan beskriver såväl rektor som lärare att det inte bedrivs något tydligt, systematiskt kva-

litetsarbete.

Inspektörerna bedömer att rektorn bör se till att det övergripande, systematiska kvalitetsarbetet förbättras.

Kvalitetsredovisning

I Förordningen om kvalitetsredovisning anges att varje skola, förskola och fritidshem årligen ska upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder som skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen. Kvalitetsredovisningen syftar även till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. En kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. En uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisning vilket är ett krav som ska tillämpas i kvalitetsredovisningar fr.o.m. år 2007.

I Östhammars kommun använder samtliga skolor en gemensam mall för kvalitetsredovisning. I den beskrivs måluppfyllelsen gällande Normer och värden, Elevers ansvar och inflytande, Skola och hem samt några lokala utvecklingsområden för förskolan och fritidshemmet. I Kristinelundskolans kvalitetsredovisning år 2006/07 redovisas elevernas kunskapsresultat utifrån PODB-dokumentation (de lokalt konkretiserade målen i olika ämnen) i årskurs 1, 2 och 3 i svenska, engelska och matematik. I övrigt behandlas inte elevernas kunskapsresultat. Även övriga områden är mycket knapphändigt redovisade och analyserade. De åtgärder som skolan har vidtagit tidigare, samt vilka resultat de ledde till, framgår inte. Som en del i avsnittet Normer och värden nämns likabehandlingsplanen men det saknas uppgifter om att den har följts upp och utvärderat. Inspektörernas samlade bild är att det utifrån kvalitetsredovisningen är svårt att få en bild av hur väl skolan har lyckats med sitt uppdrag med att nå de nationella målen. Elever och deras vårdnadshavare har inte medverkat i framtagandet av kvalitetsredovisningen.

Inspektörerna bedömer att Kristinelundskolans kvalitetsredovisning inte uppfyller förordningens krav på kvalitetsredovisning vare sig i fråga om innehåll eller att elever ska medverka i upprättandet av den.

Stockholm 2008-08-29

Anna Löfström

Marita Bergman